

УДК 373.2.051.3:17.022.1]:316.614

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.99.07>

Кудрявцева О. А., Прокопова Г. С.

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ РОДИННИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Проблема формування родинних цінностей у дітей дошкільного віку є актуальною в наш час, що підкреслюється у таких законодавчих документах з дошкільної освіти, як: Закон України «Про дошкільну освіту», програмах «Соняшник», «Я у світі», «Українське дошкілля».

Мета статті – теоретично обґрунтувати сутність формування родинних цінностей дітей середнього дошкільного віку та визначити рівні сформованості родинних цінностей дітей середнього дошкільного віку на констатувальному етапі експериментального дослідження.

Розглянуто трактування дослідниками понять «цінності», «моральні цінності», «родинні цінності». Уточнено сутність поняття «родинні цінності», а саме: сукупність життєвих знань про сім'ю, які базуються на уявленні про інститут сім'ї, взаємин у ній. Розглянуто підходи вчених до формування родинних цінностей у дітей дошкільного віку. Зазначено, що недостатньо дослідженою залишається проблема формування родинних цінностей у дітей середнього дошкільного віку.

Описано констатувальний експеримент педагогічного дослідження, сутністю якого було виявлення стану сформованості родинних цінностей у дітей середнього дошкільного віку. Визначено компоненти та показники сформованості родинних цінностей дітей середнього дошкільного віку: інтелектуальний (понятійний) компонент з показниками, поведінковий (морально-ціннісний) компонент з показниками, емоційно-почуттєвий компонент з показниками. Схарактеризовано рівні сформованості родинних цінностей у дітей середнього дошкільного віку (високий, середній, низький). Розроблено шкалу та систему оцінювання показників. Запропонована методика діагностики для визначення ступеню прояву показників сформованості родинних цінностей у дітей середнього дошкільного віку. Представлено результати констатувального етапу дослідження, що довели доцільність проведення подальшої експериментальної роботи, а саме – формувального (розробки та проведення сучасної системи сюжетно-рольових ігор) та контрольного (підтвердження результативності розробленої формувальної системи роботи) експериментів.

Ключові слова: цінності, родинні цінності, діти середнього дошкільного віку, компоненти, показники, рівні сформованості родинних цінностей.

Сьогодні, у важкі дні для України, кожній сім'ї важливо в таких складних умовах вміти протистояти перешкодам, бути цінністю для особистості, створювати емоційний затишок для кожного члена родини та не менш важливо формувати гармонійне середовище для зростання дитини та розвитку її, як особистості.

Варто зауважити, у статті 7 Закону України «Про дошкільну освіту» зазначено, що одним із найважливіших завдань дошкільної освіти є: виховання у дошкільників любові до рідної країни – України, шанобливого ставлення до родини, поваги до українських традицій та звичаїв, української мови, українських національних цінностей [2].

У програмі «Соняшник» підкреслюється, що важливим є формування у дітей середнього дошкільного віку інтересу до українських народних традицій та звичаїв, в тому числі родинних цінностей [4].

У програмі «Я у світі» зазначається, що дорослим необхідно залучати дітей середнього дошкільного віку до активної участі у родинних святах, підтримувати бажання робити самостійно подарунки на день народження та інші родинні свята рідним, мотивувати зацікавленість дитини родоводом, сприяти формуванню ціннісного ставлення до рідних людей [12, с. 177].

У програмі розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» вказано, що необхідно ознайомлювати дітей середнього дошкільного віку з родинними святами, сімейними обов'язками, виховувати пошану до своїх родичів, сприяти доброзичливій та щирій атмосфері у родині [7, с. 123].

Проблема формування родинних цінностей у дітей середнього дошкільного віку є актуальною і важливою. Питання формування родинних цінностей у дітей дошкільного віку висвітлено в працях дослідників: Ю. Асєєва, Ю. Афанасьєва, І. Бабій, Л. Баліка, Н. Волощенко, І. Вруська, О. Голук, І. Гончарук, М. Данильчик, С. Доценко, Г. Єрмак, І. Заєць, І. Зінов'єва, І. Іваненко, Г. Іваник, І. Карабаєва, О. Карпенко, Л. Лисенко, Т. Лісовська, Н. Манжелій, С. Митрофанова, О. Невмержицька, Я. Панфілова, О. Пенькова, Т. Садова, Н. Сердюк, Л. Тарабасова, Н. Тарнавська, А. Теплюк, О. Тимошук, Т. Фазан, М. Федорова, В. Шахрай, Р. Шулигіна та ін.

Аналіз психолого-педагогічної літератури дає змогу зазначити, що дослідники та науковці звертають увагу на моральне виховання дітей дошкільного віку. Проте в наш час недостатньо досліджено проблему формування родинних цінностей у дітей середнього дошкільного віку.

Мета статті – теоретично обґрунтувати сутність формування родинних цінностей дітей середнього дошкільного віку та визначити рівні сформованості родинних цінностей дітей середнього дошкільного віку на констатувальному етапі експериментального дослідження.

Варто виявити сутність таких понять: «цінності», «моральні цінності», «родинні цінності» за поглядами різних вчених.

І. Княжева, Г. Казімірчук зауважують, що цінність є тим, що переважно представляє конкретну духовну або емоційну значимість й вагомість для особистості, зокрема дитини дошкільного віку, чи суспільства [3, с. 13].

Т. Піроженко, О. Хартман розглядають поняття «цінність» з психологічного погляду. Вони зазначають, що це особливий вид дійсності, що не існує окремо, а пов'язаний з певною особистістю, особливо з її відношенням до предмета, що знаходиться у суб'єктивній реальності [6].

М. Федорова стверджує, що у дошкільному віці формуються моральні цінності. Дослідниця зазначає, що моральними цінностями є значущість сенсу конкретних ідей, певних дій та вчинків, що об'єднуються у понятті «добро», полягають у спрямованості на іншого (дорослого або однолітка), елемент «корисності» у цьому випадку виключається [10].

О. Трифонова, О. Кисельова зауважують, що моральні цінності – загальноприйняті поведінкові стандарти, що створені суспільством, переконання стосовно мети, до якої потрібно прагнути, основних прийомів, шляхів та методів, які сприяють їх виникненню [9, с. 16].

Л. Тарабасова, Н. Олефір під родинними цінностями дітей дошкільного віку розуміють цінності, які є базисом сімейного виховання, обумовлюють збереження традиційності родини; вони включають моральні основи існування родини, відносини між поколіннями, вірності чоловіка та дружини (пам'ять про предків, турбота про дітей і т. д.) [8].

Н. Манжелій, О. Вашак, Т. Фазан розглядають родинні цінності як певний набір переконань, принципів, традицій і ставлень, що створюються у родині, вони визначають цінності та взаємовідносини між членами родини, спосіб буття [5, с. 4].

Отже, родинні цінності – сукупність життєвих знань про сім'ю, які базуються на уявленні про інститут сім'ї, взаємин у ній. Під такими цінностями розуміємо звичайні уявлення про родину, виховання та розвиток дітей у сім'ї. Вони є ніби компасом для людини, адже завдяки ним вона несе у суспільство власні неповторні цінності.

А. Богуш, Н. Лисенко пропонують формувати родинні цінності засобами занять з ознайомлення дошкільників з родинними стосунками та сімейними традиціями в Україні [1, с. 232].

О. Федорчук стверджує, що найдієвіше виховання цінностей дитини дошкільного віку відбувається у спільній сімейній грі. Через гру діти намагаються передати вчинки та поведінку дорослих. Якщо ж батьки доєднуються до гри, то зможуть ненав'язливо, граючись корегувати рольові дії дітей для більш широкого розгортання сюжету. Через ігрові дії та обігрування сюжетів, діти відточують вміння висловлювати власні бажання та потреби, роздумують над значеннями правил взаємодії в родині, однолітками та в колективі чи суспільстві [11].

Вважаємо ефективним засобом формування родинних цінностей у дітей середнього дошкільного віку сюжетно-рольові ігри. З метою діагностики рівнів сформованості родинних цінностей дітей середнього дошкільного віку було проведено констатувальний етап педагогічного дослідження на базі закладу дошкільної освіти № 274 міста Одеса. У експерименті приймали участь 50 дітей середнього дошкільного віку. На цьому етапі дослідження визначено такі компоненти та показники сформованості родинних цінностей дітей середнього дошкільного віку:

1. Показники інтелектуального (понятійного) компоненту: уявлення дітей про особливості взаємин у сім'ї (прояв любові, доброзичливості, поваги); обізнаність дитини про значення родинних стосунків (взаємодія з батьками, сприйняття ролей в сім'ї); обізнаність про сімейні функції кожного члена сім'ї (миття посуду, прибирання по дому, догляд за домашніми улюбленцями); проявляє інтерес до вивчення свого роду (знає старших членів родини, свій родовід); обізнаність з родинними святами (хрестини, день народження).

2. Показники поведінкового (морально-ціннісного) компоненту: вміння дитини дотримуватись норм та правил співжиття у сім'ї (виконує обов'язки, слухається батьків); виявляє чуйність, уважність та повагу до членів родини; прислухається до порад та звернень близьких; проявляє бажання запобігти конфліктам, поступатися своїми бажаннями на користь рідних; уміння відтворити елементарну послідовність дій під час проведення родинних свят (зустріч гостей, бесіди за родинним столом).

3. Показники емоційно-почуттєвого компоненту: помічає різницю в настрої та почутті близьких (співпереживає, співчуває, розділяє радість); усвідомлює значущість власних дій для інших; проявляє уважність до рідних; проявляє готовність допомогти тому, хто цього потребує.

Було визначено такі рівні сформованості родинних цінностей у дітей середнього дошкільного віку: високий, середній, низький.

До високого рівня сформованості родинних цінностей відносимо дітей у яких: наявні повні уявлення дітей про особливості взаємин у сім'ї (прояв любові, доброзичливості, поваги); правильна обізнаність дітей про значення родинних стосунків (взаємодія з батьками, сприйняття ролей в сім'ї); повна обізнаність про сімейні функції кожного члена сім'ї (миття посуду, прибирання по дому, догляд за домашніми улюбленцями); проявляє стійкий інтерес до вивчення свого роду (знає старших членів родини, свій родовід); повна обізнаність з родинними святами (хрестини, день народження); вміння дотримуватись норм та правил співжиття у сім'ї (виконують обов'язки, слухаються батьків); виявляють чуйність, уважність та повагу до членів родини; прислухаються до порад та звернень близьких; проявляють бажання запобігти конфліктам,

поступатися своїми бажаннями на користь рідних; вміють відтворити елементарну послідовність дій під час проведення родинних свят (зустріч гостей, бесіди за родинним столом); помічають різницю в настрої та почутті близьких (співпереживають, співчують, розділяють радість); усвідомлюють значущість власних дій для інших; проявляють уважність до рідних; проявляють готовність допомогти тому, хто цього потребує.

До середнього рівня сформованості родинних цінностей відносимо дітей у яких: наявні достатні уявлення дітей про особливості взаємин у сім'ї (прояв любові, доброзичливості, поваги); правильна обізнаність дітей про значення родинних стосунків (взаємодію з батьками), але їм важко сприймати ролі в сім'ї; неповна обізнаність про сімейні функції кожного члена сім'ї (миття посуду, прибирання по дому, догляд за домашніми улюбленцями), але виправляються при незначній допомозі вихователя; проявляють не стійкий інтерес до вивчення свого роду (знає старших членів родини, свій родовід); неповна обізнаність з родинними святами (день народження); вміють дотримуватись норм та правил співжиття у сім'ї (виконують обов'язки, слухаються батьків), але іноді потрібно нагадувати їм про це; виявляють вибірково чуйність, уважність та повагу до членів родини; не завжди прислухаються до порад та звернень близьких; не завжди проявляють бажання запобігти конфліктам, поступатися своїми бажаннями на користь рідних, потрібне втручання дорослого; відчують складнощі у відтворенні елементарної послідовності дій під час проведення родинних свят (зустріч гостей, бесіди за родинним столом), але виправляються при не значній допомозі вихователя; іноді не помічають різницю в настрої та почутті близьких (співпереживають, співчують, розділяють радість), потребують нагадування; не завжди усвідомлюють значущість власних дій для інших; у більшості випадків проявляють уважність до рідних; не завжди проявляють готовність допомогти тому, хто цього потребує, потрібне нагадування.

До низького рівня сформованості родинних цінностей відносимо дітей у яких: наявні поверхневі уявлення дітей про особливості взаємин у сім'ї (прояв поваги); часткова обізнаність дітей про значення родинних стосунків (взаємодію з батьками), майже не сприймають та плутають ролі в сім'ї; поверхова обізнаність про сімейні функції кожного члена сім'ї (миття посуду, прибирання по дому, догляд за домашніми улюбленцями), відчують труднощі навіть при значній допомозі вихователя; майже не проявляють інтерес до вивчення свого роду; поверхова обізнаність з родинними святами (відчують ускладнення, коли потрібно назвати родинні свята); майже не вміють дотримуватись норм та правил співжиття у сім'ї (виконують обов'язки іноді, слухаються батьків тільки коли є бажання); майже не виявляють чуйність, уважність та повагу до членів родини; майже не прислухаються до порад та звернень близьких; майже не проявляють бажання запобігти конфліктам, поступатися своїми бажаннями на користь рідних; відчують значні складнощі у відтворенні елементарної послідовності дій під час проведення родинних свят (зустріч гостей, бесіди за родинним столом), не виправляються навіть при допомозі вихователя; майже не помічають різницю в настрої та почутті близьких (співпереживають, співчують, розділяють радість) навіть при нагадуванні; майже не усвідомлюють значущість власних дій для інших; майже не проявляють уважність до рідних; майже не проявляють готовність допомогти тому, хто цього потребує, навіть при нагадуванні.

Для визначення ступеню прояву показників сформованості родинних цінностей дітей середнього дошкільного віку підібрані такі діагностичні методики: методика Джона Бука «Тест Будинок – Дерево – Людина»; методика Рене Жіля; методика «Незакінчені речення» Д. Сакса та С. Лев.

Було визначено шкалу оцінювання показників сформованості родинних цінностей дітей середнього дошкільного віку: 3 бали – діти виконали всі діагностувальні завдання; труднощів не виникло; за допомогою до вихователя не зверталися; 2 бали – діти частково виконали діагностувальні завдання; при потребі зверталися за допомогою до вихователя; 1 бал – діти майже не змогли виконати всі завдання, допустили багато помилок. Розроблено систему оцінювання визначених показників сформованості родинних цінностей: високий рівень – від 42 балів до 29 балів; середній рівень – від 28 балів до 15 балів; низький рівень – від 14 балів до 1 балу.

На констатувальному етапі дослідження отримано такі результати: у групі № 1: з високим рівнем сформованості родинних цінностей 2 дітей (8 %), з середнім рівнем – 8 дітей (32 %), з низьким рівнем – 15 дітей (60 %). У групі № 2: з високим рівнем – 1 дитина (4 %), з середнім рівнем – 5 дітей (20 %), з низьким рівнем – 19 дітей (76 %). Експериментальною групою була обрана група № 2, у якій менше дітей з високим та середнім рівнями і більше з низьким, контрольною була обрана група № 1, у якій більше дітей з високим та середнім рівнями та менше з низьким рівнем.

Висновки. Кількісні дані, які було отримано на констатувальному етапі експерименту, свідчать про те, що формування родинних цінностей у дітей середнього дошкільного віку було неефективним. Перспективою дослідження є розробка дієвої системи формувальної роботи з формування родинних цінностей у дошкільників засобами сучасних сюжетно-рольових ігор та виявлення її ефективності на контрольному етапі експерименту.

Використана література:

1. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі: навч. посіб. Київ : Вища школа, 2002. 407 с.
2. Закон України «Про дошкільну освіту» від 31.03.2023. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>

3. Княжева І. А., Казімірчук Г. Є. Формування ціннісного ставлення до предметного довкілля у дітей п'ятого року життя. *Дошкільна, початкова і вища освіта : реалії та перспективи, присвячена 205-річчю Університету Ушинського* : збірник наукових статей. Одеса : Видавець Букаєв В. В., 2022. С. 12–17.
4. Калуська Л. В. Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник» Вид. 3-тє, доп. Тернопіль : Мандрівець, 2023. 210 с.
5. Манжелій Н. М., Вашак О. О., Фазан Т. П. Формування сімейних цінностей у дітей дошкільного віку. *Педагогічні науки*. 2023. № 82. С. 3–10.
6. Піроженко Т. О., Хартман О. Ю. Становлення ціннісних орієнтацій дітей дошкільного та молодшого шкільного віку в ігровій та навчальній діяльності в освітній системі «Радість розвитку». *Вісник НАПН України*. 2020. № 2 (1). С. 1–12.
7. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкільня» / кер. О. І. Білан. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 256 с.
8. Тарабасова Л. Г., Олефір Н. В. Виховання в дошкільників сімейних цінностей. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2021. № 75, т. 3. С. 13–16.
9. Трифонова О. С., Кисельова О. І. Морально-етичне виховання дітей дошкільного віку. Одеса: Видавець М. П. Черкасов, 2010. 239 с.
10. Федорова М. А. Характеристика поняття «моральні цінності особистості». *Освітологічний дискурс*. 2014. № 4 (8). С. 247–257.
11. Федорчук О. І. Роль сім'ї в привласненні дитиною базових цінностей співжиття. *Дошкільна освіта в контексті ідей Нової української школи* : збірник наукових праць. Хмельницький: ФОП Мельник А. А., 2020. С. 393–403.
12. Я у світі : програма розвитку дитини від народження до шести років / О. П. Аксьонова, А. М. Анішук, Л. В. Артемова та ін. Київ : ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019. 488 с.

References:

1. Bohush A. M., Lysenko N. V. (2002) *Ukrainske narodoznavstvo v doshkilnomu zakladi* [Ukrainian ethnology in a preschool institution]. Kyiv : Vysha shkola. 407 s. [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy. Pro doshkilnu osvitu. [Law of Ukraine. On preschool education.]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text> [in Ukrainian].
3. Kniazheva I. A., Kazimirchuk H. Ye. (2022) Formuvannya tsinnisnogo stavlennia do predmetnoho dovkillia u ditei piatoho roku zhyttia. [The formation of a valuable attitude to the subject environment in children of the fifth year of life]. *Doshkilna, pochatkova i vysha osvita : realii ta perspektyvy, prysviachena 205-richnytsi Universytetu Ushynskoho*. Odesa : Vydavets Bukaiev V. V. S. 12–17 [in Ukrainian].
4. Kompleksna prohrama rozvytku, navchannia ta vykhovannia ditei doshkilnoho viku «Soniashnyk» (2023) [Comprehensive program for the development, training and education of preschool children «Sunflower»]. Ternopil: Mandrivets [in Ukrainian].
5. Manzhelii N. M., Vashak O. O., Fazan T. P. (2023) Formuvannya simeinykh tsinnosteï u ditei doshkilnoho viku. [Formation of family values in preschool children]. *Pedahohichni nauky*. № 82. S. 3–10 [in Ukrainian].
6. Pirozhenko T. O., Khartman O. Yu. (2020) Stanovlennia tsinnisnykh oriientatsii ditei doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku v irovii ta navchalnii diialnosti v osvitnii systemi «Radist rozvytku». [Formation of value orientations of children of preschool and primary school age in game and educational activity in the educational system «Joyfulness of development»]. *Visnyk NAPN Ukrainy*. № 2 (1). S. 1–12 [in Ukrainian].
7. Prohrama rozvytku dytyny doshkilnoho viku «Ukrainske doshkillia» (2017) [Preschool Child Development Program «Ukrainian Preschool»]. Ternopil : Mandrivets [in Ukrainian].
8. Tarabasova L. H., Olefir N. V. (2021) Vykhovannia v doshkilnykiv simeinykh tsinnosteï. [Education of family values in preschoolers]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. № 75, t. 3. S. 13–16 [in Ukrainian].
9. Tryfonova O. S., Kyselova O. I. (2010) Moralno-etychne vykhovannia ditei doshkilnoho viku. [Moral and ethical education of preschool children]. Odesa : Vydavets M. P. Cherkasov. 239 s. [in Ukrainian].
10. Fedorova M. A. (2014) Kharakterystyka poniattia «moralni tsinnosti osobystosti». [Description of the concept «moral values of personality»]. *Osvitohichniy diskurs*. № 4 (8). S. 247–257 [in Ukrainian].
11. Fedorchuk O. I. (2020) Rol simi v pryvlasnenni dytynoiu bazovykh tsinnosteï spivzhyttia. [The role of the family in the child's acquisition of the basic values of coexistence]. *Doshkilna osvita v konteksti idei Novoi ukrainskoi shkoly*. S. 393–403 [in Ukrainian].
12. Ya u sviti. Prohrama rozvytku dytyny vid narodzhennia do shesty rokiv (2019) [I am in the world. Child development program from birth to six years]. Kyiv : TOV «MTsFER-Ukraina» [in Ukrainian].

Kudriavtseva O., Prokopova H. The problem of the formation of family values in children of middle preschool age

The problem of the formation of family values in preschool children is relevant in our time, which is emphasized in such legislative documents in preschool education as: the Law of Ukraine «On Preschool Education», programs «Sunflower», «I am in the World», «Ukrainian Preschool».

The purpose of the article is to theoretically substantiate the essence of the formation of family values in children of middle preschool age and to determine the levels of formation of family values in children of middle preschool age at the ascertaining stage of the experimental study.

The interpretation of the concepts of «values», «moral values», «family values» by researchers is considered. The essence of the concept of «family values» has been clarified, namely: a set of vital knowledge about the family, which is based on the idea of the institution of the family, relationships within it. The approaches of scientists to the formation of family values in preschool children are considered. It is noted that the problem of the formation of family values in children of middle preschool age remains insufficiently researched.

The ascertaining experiment of pedagogical research is described, the essence of which was to identify the state of formation of family values in children of middle preschool age. The components and indicators of the formation of family values in children of middle preschool age are determined: the intellectual (conceptual) component with indicators, the behavioral (moral-value) component with indicators, the emotional-sensual component with indicators. The levels of formation of family values in children of middle preschool age are characterized (high, average, low). A scale and a system for evaluating indicators have

been developed. A diagnostic technique is proposed for determining the degree of manifestation of indicators of the formation of family values in children of middle preschool age. The results of the ascertaining stage of the research are presented, which proved the expediency of conducting further experimental work, namely formative (development and implementation of a modern system of plot-role-playing games) and control (confirmation of the effectiveness of the developed formative work system) experiments.

Key words: values, family values, children of middle preschool age, components, indicators, levels of formation of family values.

УДК 355:930.24:796.011.3-053.5

DOI <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.99.08>

Леус С. О.

ВІЙСЬКОВО-ІСТОРИЧНА РЕКОНСТРУКЦІЯ ЯК МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У РЕЗУЛЬТАТАХ ОПИТУВАННЯ ВЧИТЕЛІВ

Військово-історична реконструкція є поширена у великих містах України: Київ, Львів, Харків, Одеса, Вінниця та інші. Враховуючи московське вторгнення в Україну, військово-історична реконструкція з 2008 року несла в собі патріотичне виховання, просвітницьку діяльність та підготовку її учасників до війни. На сьогодні велика частина реконструкторів приєдналася до сил оборони України.

При підготовці школярів до оборони України ми орієнтуємося на використання військово-історичної реконструкції, а саме військово-прикладних вправ, які у ній присутні.

Ми опитали вчителів трьох ключових предметів – історії України, захисту України та фізичної культури. Таке поєднання предметів зумовлено орієнтацією наукового дослідження на покращення фізичного виховання в школах, вирішення питання патріотичного виховання через призму історії України, а також питання підготовки молоді до оборони України.

Метою дослідження було представити результати відповідей про ставлення вчителів до військово-історичної реконструкції, та вплив цієї методики на фізичний розвиток учнів, патріотизм та підготовку молоді до оборони України.

Для проведення дослідження була розроблена анкета на онлайн платформі, яка була поширена по школах усієї України. Було використано соціологічні методи та методи математичної статистики при обробці даних.

Результати опитування вчителів засвідчили, що 99,3% респондентів погодилися з тим, що вивчення учнями історії українського війська є важливою. Про військово-історичну реконструкцію знають 47,2% опитаних вчителів. На думку 72% вчителів, військово-історична реконструкція через "живу історію", та реальне переживання подій минулого України, дозволить підвищити рівень патріотизму в школярів. Також вона посіла 3-тє місце серед методик за впливом на фізичний розвиток учнів. Близько 58% респондентів зацікавила методика використання військово-історичної реконструкції на уроках фізичного виховання.

Результати дослідження свідчать про підтримку вчителями використання військово-історичної реконструкції на уроках фізичної культури старшокласників.

Ключові слова: військово-історична реконструкція, патріотизм, фізична культура, старшокласники, історія України, захист України, методика, вчителі.

У 2024 році продовжується боротьба України з московитами і питання підготовки учнів до оборони України не втрачає актуальність. У школах існує профільний предмет «Захист України», який готує молодь до можливої участі у війні, є різноманітні методики, які додатково здійснюють таку підготовку. Ми запитали респондентів стосовно їхнього ставлення до цих методик та військово-історичної реконструкції також.

Опитавши вчителів трьох профільних предметів – фізичної культури, історії України та захисту України, ми отримали дані, щодо вище згаданих методик. Також вони дали оцінку методикам включно з методикою військово-історичної реконструкції, яка передбачає поєднання впливів трьох вище згаданих предметів.

Тему військово-історичної реконструкції в Україні розкрито здебільшого у туристичних цілях. За кордоном ми змогли відшукати лише інформацію про використання військово-історичної реконструкції на заняттях з історії чи у форматі відкритих занять. Двоє вчителів у США поєднали рухову активність на заняттях фізичного виховання з історією. Вони вирішили взяти за основу гру вибивали, а історичною тематикою – Війну за незалежність США [10].

Окрім цього, у Великій Британії у школі Talbot Heath також проводився урок присвячений Першій світовій війні. Учениці 4 і 5 класів отримати знання і практичний досвід про життя солдата в окопах Першої світової війни [8].

Щодо військово-патріотичного виховання молоді то в Україні цю тему активно розробляли такі автори як І. Бех [2], Бородай Е. [3], М. Зубалій, Ю. Красильник та В. Мірошніченко.